

Een bewerking van *Aeneas and his family fleeing burning Troy* van Henry Gibbs. Het origineel werd nog voor 1940 gekocht door Hartveld, en van hem ging het naar 'René Van den Broeck' (sic). In 1994 kocht Tate het werk aan op de Belgische kunstmarkt. ds-illustratie/Henry Gibbs/Tate

1942 hadden plaatsgevonden. Daarover ondervraagd, verklaarde Van de Broek dat hij geen data of jaartallen kon onthouden. *'Het komt ons voor alsof de kasboeken juist nu onlangs werden aangelegd'*, lieten de onderzoekers optekenen. Ze vonden het wenselijk dat er een grondig onderzoek kwam van de boekhouding. Ik vond er in het dossier geen sporen van.

In november 1945 moest Van de Broek zich een derde keer verantwoorden voor het auditoraat. Dat had de hand gelegd op twee *Durchlass-Scheine*, waarmee Van de Broek vrije doorgang kreeg bij de grens. Ze waren uitgeschreven in opdracht van Léon Degrelle en de vracht bestond uit *'historische documen-*

ten voor zijn studies'. Zou Degrelle, naast zijn politieke engagementen, nog tijd gehad hebben om te studeren? Er stond nadrukkelijk in vermeld waarom de opdracht aan Van de Broek was toevertrouwd: *'De heer René Van de Broek is ons bijzonder goed bekend en biedt ons alle garanties vanuit nationaalsocialistisch standpunt.'*

Hoewel het zwart op wit te lezen stond in de vrijgeleides, ontkende Van de Broek dat hij de reizen in opdracht van Degrelle had gedaan. Ze waren *'uitsluitelijk ondernomen'* voor *'mijne private zaken'*, zei hij.

De ondervragers lagen er blijkbaar niet wakker van, want er volgden geen verdere vragen.

De Brief

Mogelijk had het krijgsauditoraat er in de chaos na de oorlog geen zicht op dat er op grote schaal kunst was verdwenen. Na een brief van Leo Van Puyvelde begin 1946 konden ze dat nochtans niet meer negeren. Van Puyvelde was hoofdconservator van het Museum voor Schone Kunsten van Brussel en was na de oorlog aangesteld als directeur-generaal van de Service de la Protection du Patrimoine Culturel. Die ijverde ervoor om Belgische kunst te recupereren. *'Het komt ons ter ore,'* schreef hij, *'dat M. Van den Broeck (sic) tijdens de bezetting bemiddelaar zou zijn geweest van meerdere verkopen van kunst die bij Israëlieten werd weggenomen.'* Hij sloot af met: *'On l'accuse d'avoir été VNV'*.

Daarop kwam de onderzoekscarroussel opnieuw op gang. Maar wat draaide hij traag.

Pas in de herfst van 1946 moest Van de Broek opnieuw voor het krijgsauditoraat verschijnen – al voor de vierde keer. Van de Broek had geen banden met het VNV, maar met DeVlag. Nochtans verklaarde hij dat hij *'nooit geen'* lid geweest was. Toen de substituut hem een document voorlegde waarop hij aangeduid stond met lidnummer 20.726, kon Van de Broek niet anders dan bevestigen dat zijn handtekening eronder stond. Niettemin bleef hij elke betrokkenheid ontkennen. *'Ik heb er geen gedacht van hoe en wanneer dit stuk werd opgesteld'*, zei hij. De substituut drong niet aan, het proces-verbaal bedroeg amper driekwart pagina.

De dag nadien stuurde Van de Broek nog een reeks aanvullingen achterna. Als hij *'een partijganger der nieuwe orde'* was geweest, betoogde hij, dan had hij toch niet *'zooveel financiën opgeofferd om de goederen van een gevluchten Israëliet te redden'*. Daar bedoelde hij Samuel Hartveld mee. Volgens Van de Broek had hij aan Adelin, de zoon van Hartveld, meermaals voorgesteld om de schilderijen en de bibliotheek te redden. Maar die had te lang gewacht, waarop er een *Verwalter* was aangesteld. Zou het zo gegaan zijn? Adelin Hartveld werd in januari 1941 gearresteerd als verzetsstrijder en na een jaar gevangenschap in januari 1942 gefusilleerd. Heinrich Kunst was pas in maart 1942 aangesteld als Verwalter. Was Van de Broek dan in de gevangenis ►►